

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon Droit.

WOENSDAG 1 NOVEMBER.

AMSTERDAM, 4 November.

I.

De kwestie der afschaffing van de departementen van Eeredienst is ter sprake gekomen bij de beradslagingen in de sektiën over de Begrooting van uitgaven over 1868. Wat daarvan zoowel door de leden der Kamer als door het goevernement werd gezegd, is te belangrijk, dan dat wij daarbij niet een oogenblik behooren te staan.

Bij de beoordeeling van het besluit, waarbij de departementen van Eeredienst werden afgeschaft, hebben wij doen uitkomen, dat aan die afschaffing een beginsel voorzat, waarvan in den konsiderans van dat besluit geen melding werd gemaakt. Dat beginsel is geen ander, dan de rationalistische ongerijmdheid, dat Kerk en Staat niets met elkander hebben uitstaan. Wel is waar, de grondwet heeft in strijd met dat beginsel bepaald, dat de kerkgenootschappen, die vrij zijn in sigen kring, recht hebben op bescherming en op zekere geldelijke vergoeding, en dat de Staat daarentegen verplicht is te maken dat de kerkgenootschappen zich houden binnen de palen der wet. Ten gevolge dier bepaling bestaan tusschen Kerk en Staat menigvuldige aanspraken, die de zorg van twee daartoe benoemde ministers onafhankelijk vereischen. Het publiek en de leden der Kamer, die buiten die bemoeijingen staan, vormen zich een denkbeeld van den arbeid, die in beide afgeschafte departementen verrigt werd, nog veel minder van het beleid en de zorg, die er moedig zijn om van de veelvuldige delicate kwestieën, die zich voordoen, konstant te vermijden en verwickelingen te voorkomen. De liberale pers en de liberale leden der Kamer hebben zelfs met onwetendheid, deels uit geringsocht, dat het hoofd gezien. Maar het is meer dan eens gebleven, dat een liberaal tot minister van een der departementen werd benoemd, die van den arbeid aan zijn portefeuille verbonden, een gering denkbeeld had, maar aanvankelijk was een dusdanige in zijn departement gebleefde eenige maanden werkzaam, of hij begon het er niet van te beseffen, en veranderde geheel en al van meening omtrent de voorgewende onbeduidenheid der departementen van Eeredienst. Wij houden ons verzekerd dat nooit een minister van Eeredienst zijn departement verlaten heeft, zonder de overtuiging, dat het behoud daarvan wenschelijk is: wij zonderen daarvan niet uit de twee laatste ministers van het ministerie-Thorbecke. De geringsocht, die aan de ministerien van Eeredienst in de laatste jaren is te baart gevallen, heeft zijn ontstaan te danken aan het liberalismus, dat geveinsd opregt, de zaken der godsdiens al heel luttel tellt. De partij, die haar op het gebied van den staat dient, is steeds met voornamelijk medelijdenheid op de departementen van Eeredienst, als een schadelijken lastpost in de begrooting en een overtollig raderwerk, neergezien. Haar wachtwoord was intusschen vereenvoudiging en bezuiniging. Wel was er nu en dan eens even sprake van de noodige en zoehet heette gewenschte scheiding van Kerk en Staat, maar dat was in het voorbijgaande. Het meest drukte men er op, dat het onderhoud van de departementen, die zij te verrigten hadden, te duur was. De taak kon gemakkelijker worden waargenomen bij andere ministerien, en een belangrijke bezuiniging aanbrengen.

Dat hedje werd in het begin slechts gezongen door de liberalen, later door meerderen en ten laatste dewijl het telkens op den parlementairen doedelzak terugkwam, het lichtloos aangenomen, misschien wel in de meening dat het toch wel iets van waar moest zijn, omdat het al dikwerf en gedurende 400. veel jaren gezegd was. Het bleef op dezelfde wijze komen niet zelden gezongen, belaggen in gezang. Zoo is de groote kwestie onze Oest-Indische koloniën omtrent het konsignatiestelsel. Men heeft zoelang gemaald op de misbruiken, die daarin bestaan, en op de hervorming dier misbruiken, dat men ten laatste met een sprong gekomen is tot de veroordeeling van de stelsels zelve, die

vruchtbaar zijn voor het moederland en tot elken prijs behooren behouden te worden, wil men niet het algemeen belang van het vaderland in gevaar brengen.

Met de zaak van de Eerediensten heeft men omgesprongen als met die van de Oost. Men heeft zoelang over de zaak gemaald, dat zij begon te vervelen en de vervelling een sprong deed mogelijk worden. Maar eindelijk, vroeg of laat, komt toch de aap uit den mouw kijken, en worden de kaarten op tafel gelegd. Zoo is het nu blijkbaar dat men in de Oost de miljoenen, die het vaderland int, voortaan wil steken in den zak van partikulieren, die daarop belust zijn; terwijl het wat de Eerediensten betreft, thans overholen gezegd wordt, dat de Staat er niets mede te maken heeft. Dit laatste staat vrij duidelijk te lezen in het voorloopig verslag en de regering is ver van het tegen te spreken. Ziehier hoe de zaak is te pas gekomen.

De regering heeft wel de departementen van Eeredienst opgeheven, maar hare organisatie genoegzaam geheel behouden, en aan het hoofd van ieder departement, in plaats van den afgedankten minister, een administrateur benoemd. Een administrateur, een afhankelijk ambte, die een hoog en invloedrijk beambte genoemd wordt, dat is een veel inderdaad der Eeredienstionarissen. Zoo hadden zij 't niet gemeend; als zij vroeger over de afschaffing der departementen hadden gesproken. Zij hadden door afschaffing totale vernietiging gewild, verklaren ze nu. Dat zij 't bedoeld hadden is mogelijk en waarschijnlijk, maar zeer zeker hebben zij 't nooit mocht gemaakt. Maar gemaakt is dat de regering hun een vinger geeft; dadelijk grijpen zij naar de geheele hand. En onder dat opzigt is de partij, die dat drijft niet opregt, zo weinig opregt, dat zij zich niet onzigtelijke onwaarheid te spreken.

Wat lezen wij thans in het voorloopig verslag? De nieuwe regeling van de zaken der Eerediensten geschonken, vindt bij een groot aantal leden weinig bijval. Indien die regeling slechts van voorbijgaande aard was, zou men er de oogen voor kunnen sluiten, maar was hier eene blijvende regeling bedoeld, dan moest dat groot aantal leden zich met eenigen nadruk tegen den genomen maatregel verklaren.

Wij laten ter zijde: hoe vele leden er kunnen verstaan worden onder het begrip van een groot aantal leden; hoewel het een ingeslopen misbruik is dat men daarmede schermt, terwijl het in den regel de minderheid is, die daaronder verstaan wordt. Wij willen hier slechts zien op welken grond, dat groot aantal leden, elders vele leden genoemd, dat ongunstig oordeel uitbrengen. Wij kunnen niet beter doen dan het woord laten aan de verslaggevers. Wij kunnen dan later zien wat wij daarop hebben aan te merken. Ziehier inmiddels wat bij Hoofdstuk I onder § 4 te lezen staat:

„De aandrang tot opheffing der departementen van Eeredienst, die zich sedert lang in de Kamer heeft geopenbaard, sproot niet uit zucht tot bezuiniging voort. Men wist zeer goed, dat die bezuiniging, ofschoon niet geheel te versmaden, niet anders dan van beperkten aard kon zijn. Het hoofdenkbeeld bij den bedoelden aandrang was, dat het beginsel der scheiding van Kerk en Staat hier te lande in al zijn omvang in 't leven zou treden. Dit doel nu zou, naar men meende, bij het volgen van den ingeslagen weg niet geheel worden bereikt. Door het toevoegen aan bepaalde departementen van algemeen bestuur van bijzondere afdelingen van Eeredienst, met administrateurs aan het hoofd, werd de gelegenheid spongehouden om bij eene verandering van bewind de afzonderlijke departementen van Eeredienst te herstellen. Al ware dit gevaar ook minder te vrezen, zou ligt een ander ontstaan, namelijk, dat de afdeelingen, tot wier bemoeijens de zaken van Eeredienst behooren, het beleid dier zaken grootendeels aan de administrateurs overlieten, en dat dezen, hetzij ten gevolge van een minder juist besef van den aard hunner roeping, hetzij aan personen van grooter gewicht te zijn, zich eene meer regstreekse bemoeijens niet de zaken der onderscheidene kerken veroorloofden, dan de aard onzer staatsinstellingen medebrengt. In 't algemeen heeft het scheppen van bijzondere afdelingen der departementen

Advertentien van Zes regels en daar beneden worden tegen 1.00 geplaatst, meer dan Zes regels tegen 15 cents de regel. Voor alle advertentien wordt bovendien 25 cents zegelrecht betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

van algemeen bestuur, aan wier hoofd een ambtenaar met hooger rang en titel dan de gewone afdelingschef plaatsst, wordt, is hetgeen, omdat de verantwoordelijkheid des ministers daardoor altijd tenigermaat wordt verzwakt. Om de aangeduide redenen scheen de tegenwoordige schikking zelfs minder aanbevelingswaardig dan die, welke van 1849 tot 1853 in stand bleef, toen ministers van andere departementen voorloopig met de portefeuilles der departementen van Eeredienst belast waren. De weg, met opzigt tot geheel deze aangelegenheid in te slaan, laat zich, naar 't gevoelen van verscheidene leden, gemakkelijker aanwijzen. Wanneer de Regering zich omtrent zaken van eeredienst stipt aan de grondwettige voorschriften houdt, is, zeide men, slechts tweërlei aanraking van het burgerlijk gezag met de kerkgenootschappen denkbaar. In de eerste plaats komt bescherming tegen aanranding en zorg, dat de kerkgenootschappen zich houden binnen de palen van gehoorzaamheid aan de wetten van den Staat te pas; een en ander behoort bij het ministerie van Justitie te huis. Daarvoor behoeven geene bepaalde regelen gesteld, geene afzonderlijke ambtenaren aangewezen te worden. Alleen zouwellicht de bemoeijens omtrent de aanwijzing van makings en schiedingen, die insgelijks tot in taak van het departement van Justitie behoort, daar steeds eenige administratieve werkzaamheid geven. Al de overige aanraking van het bewind met de kerkgenootschappen is zuiver financieel en behoort dus, bij eene goede regeling der zaak, aan het departement van Financien plaats te hebben. Wilde men aan dat departement voor de financieels bemoeijens, die men erkent het, van vrij grooten omvang is, eene afzonderlijke afdeling toevoegen, men zou er niets tegen hebben, mits dan slechts die afdeling het financieel belang van al de onderscheidene kerkgenootschappen omvatte, en er niet eene afscheiding plaats had, die aan bijzonderen voorstand, bijzondere behartiging der zaken van een of meer bepaalde kerkgenootschappen denken deed.

„Enkele leden verzoegen zich niet met deze beschouwingen. Zij hebben de afzonderlijke departementen van Eeredienst, geveinsd behouden gezien, vooral ook omdat de hoofden der departementen altijd in de gelegenheid waren, om, wanneer verongelijking van het een of ander kerkgenootschap plaats had of dreigde, daartegen in den raad van ministers op te komen. De ondervinding had geleerd, dat dit in sommige gevallen, of met opzigt tot een bepaald kerkgenootschap, nu en dan te pas kwam en tot goede uitkomsten leidde. Het kwam hun eene dwaling voor, aan te nemen, dat de punten van aanraking tusschen Staat en Kerk zich immer tot de aangeduide zouden kunnen beperken, ja elk geval zouden zij, nu de departementen van Eeredienst waren opgeheven, veel liever de thans ingestelde administrateurs behouden, dan zoodanige zamenstelling van het beher der zaken van eeredienst, met andere takken van administratie te zien plaats hebben, als de overige leden beoogden.

„Van de andere zijde deed men opmerken, dat de voorspraak bij den raad van ministers ten behoeve van een bepaald kerkgenootschap, waarop prijs scheen te worden gesteld, dan toch moeilijk denkbaar was, zonder dat men bij degenen, die zich met die voorspraak belastten, het lidmaatschap van dat kerkgenootschap onderstelde. Maar zoo doende werden burgerlijke ambtenaren vertegenwoordigers der Kerk en moest bij de keuze dier ambtenaren op de geloofsbelijdenis worden gelet; hetgeen toch zeker niet met onze staatsinstellingen strookte en moeilijkheden van allerlei aard moest doen ontstaan. Wanneer het eene kerkgenootschap een vertegenwoordiger in het bewind bezat, had ook het andere daarop recht, ja zou men, althans wat sommige kerkgenootschappen betreft, vertegenwoordigers der onderscheidene, daarin heerschende rigtingen kunnen vereischen. Nu reeds had het eenige aanstoot gegeven, dat als administrateur van de afdeling: *Hervormde eeredienst* enz. een gewezen predikant benoemd was.

Naar wij vernemen is de schilderij van onzen bekwaamen stadgenoot R. Craeyvanger, geëxposeerd geweest

op de hater alhier gehouden stedselijke tentoonstelling, onder den titel van de "Violmaker", door H. K. H. prinses Mathilde der Nederlanden aangekocht. (H.)

Naar wij vernemen, is tusschen de Regering en de Nederl. Rijnspoorweg-Maatschappij eene voorloopige overeenkomst gesloten, waarvan het gevolg zal zijn: versmalling van den Holl. spoorweg, aansluiting der lijn aan den Rijnspoorweg te Rotterdam, alsmede aan den spoorweg naar het Nieuwe-Diep. Voorts is in die overeenkomst begrepen de aanleg van een spoorweg naar Scheveningen.

Deze overeenkomst vervalt, indien de Staten-Generaal de te verleenen subsidie van staatswege weigeren.

(D. v. 's Gr.)

Volgens de Nieuwe Bijdragen van Oktober 1862 bedraagt het getal vakante hulponderwijzers-plaatsen: Noord-Brabant 17, Gelderland 27, Zuid-Holland 24, Noord-Holland (met uitzondering van Amsterdam, waar het verlangde getal niet wordt opgegeven) 13, Zeeland 8, Utrecht 10, Friesland 0, Overijssel 22, Groningen 0, Drenthe 2, Limburg 3.

De prijzen van het vee, besteed ter markt van gisteren, waren als volgt: Runderen, wegende 650 £, 1ste kwal. f 210, 2de kwal. f 170; idem weg. 600 £, 1ste kwal. f 190, 2de kwal. f 150; idem weg 550 £, 1ste kwal. f 160, 2de kwal. f 120. Melk- en Kalkkoeijen f 120 a f 160. Schapen f 20 a f 28. Varkens van 44 tot 48 ct. per Ned. £.

De prijzen der Boter waren als volgt: Friesche f 55 a f 58; Kuinder f 53 a f 56; Kamper f 55 a f 57; Deventer f 46 a f 50; Zwolsche f 52 a f 56.

Z. M. heeft benoemd: tot burg. der gem. Bergharen en Horsesen, J. H. van Koolwijk; tot raadsheer in het provinciaal gerechtshof in Zeeland, jhr. mr. C. de Jonge; tot plaatsverv. kantonregter; te Amsterdam, 4de kanton, mr. J. A. N. Travaglino; te Nieuwer-Amstel, mr. B. D. Weyland; te Hulst, C. C. P. Pierssens en L. J. F. van Waesberghe; te Schagen, C. Boonacker; tot kantonregter te Almelo, mr. H. Dijkers; op hun verzoek eervol ontslagen: als burg. der gem. Muiden en Weespercarpel, C. Lamaison; als plaatsverv. kantonregter te Tholen, jhr. F. C. de Casembroot; de benoeming van mr. F. B. Coniack Liefsting tot schoolopziener in het derde schooldistrict van Zuidholland ingetrokken; en tot schoolopziener in dat district benoemd M. J. de Goeije.

GRAVENHAGE, 3 Nov. Niettegenstaande het min gunstige weder heeft de baron van Hall gisteren zijne gewone wandelingen gedaan en eenige bezoeken afgelegd, zoodat de ongesteldheid, waarvan men gewaagde, niet van ernstigen aard is geweest.

Zaterdag avond ging de werkman S., in eene kroeg gezeten, de weddenschap aan, dat hij bij iederen klokslag een borrel zou drinken. De weddenschap werd aangegaan ten zeven ure en tot laat in den avond zette S. dat jammerlijke spel voort. — Hij won dan ook de weddenschap, maar moest die duur boeten. In den volgende nacht vond men in dat ongelukkig gezin een lijk, eene weduwe en twee weezen.

DELFT, 3 Nov. Men verneemt, dat beneden in den toren van de Oude Kerk der gereformeerde gemeente alhier, eenige muurschilderingen zijn ontdekt, onder kalk en pleister verborgen. Thans zal men, volgens een procedé door een deskundige, den heer dr. C. Leemans, directeur van 's Rijks museum van oudheden te Leyden, aan de hand gedaan, pogingen in het werk stellen om deze muurschilderingen weder te voorschijn te brengen. (D. Ct.)

ROERMOND, 25 Okt. Met genoegen slaan wij de hooge vlugt gade, welke de kunst te dezer stede sedert eenige jaren heeft genomen. Meermalen waren wij in de gelegenheid de aandacht van het publiek te vestigen op kunstgewrochten in het atelier van de heeren Cuypers en Stoltzenberg vervaardigd, en nog onlangs bespraken wij den fraaijen proekstoel door den heer Oor gebeiteld. Over de kunstwerken van den heer Leeuw en over een madonnabeeld van den heer Germanus-Baert hebben wij eveneens in vlejende bewoordingen mogen uitweiden. Wij zouden evenwel onze onpartijdigheid verzaken, indien wij ditmaal niet met den grootsten lof melding maakten van een kunstwerk in den waren zin des woords, dat wij dezer dagen in het atelier van de heeren Lenaerts en Houtermans alhier mogten in oogenschouw nemen en dat de goedkeuring niet alleen, maar ook de bewondering van kunstminnaars en kunstkenneren moet wegdragen. Het zijn namelijk de 14 staties uit trierschen zandsteen en gelijk men zegt en ronde bosse gebeiteld. Zij zijn bestemd voor het Kerkhof te Elmpt, in Pruisen. Enkele zijn reeds ter aflevering gereed en zullen in den loop dezer week verzonden worden. De beeldhouwer die, gelijk hier het geval is, eene lange reeks lijdenstafereelen uit ruwe steenblokken te voorschijn moet roepen, heeft, wat opvatting en uitvoering betreft, eigenaardige en veel grotere moeilijkheden te overwinnen, dan degene die afzonderlijke beelden of groepen vervaardigt, juist gelijk het

zamenstellen van een heldendicht ernstiger bezwaren oplevert dan het maken van een stuk losse poezij. De figuren toch, die meermalen voorkomen, dienen hare individualiteit te behouden en telkens op den versten oogopslag herkenbaar te wezen, terwijl tevens die verscheidenheid der toestanden en der gemoedsaandoeningen zich op aller en elker gelaatstrekken met waarheid en kracht moet afspiegelen. Dit met succes volvoeren kan geen gewoon knappe werkman, maar alleen een kunstenaar, en als dusdanig hebben zich de heeren Lenaerts en Houtermans gepoond. Wij wenschen hun daarmede van harte geluk. Wat de uitvoering betreft, deze is allerkeurigst; de drapering is onberispelijk schoon in één woord, het geheel, welks daarstelling eene uitmuntend geoevende hand en daarenboven een echt christelijken zin verraadt, strekt der kunst tot eer en den vervaardigers tot warme aanbeveling.

(Maas- en Roerbode.)

ARNHEM, 3 Nov. — Men verzekert is thans besloten dat het station voor den staatspoorweg met dat van den Rijnspoorweg zal worden gekombineerd. Laatstgemeld station zal hierdoor aan de zijde van de stad eenige uitbreiding moeten ondergaan, zoodat de zogenoemde Rooie Haan zal onttegenwoordigd worden.

De telegraaf meldt heden het volgende:

PARIJS, 4 Nov. De *Moniteur* meldt dat de heer Chaix d'Est-Ange tot lid van den senaat is benoemd.

— Prins en Prinses Napoleon zijn hier aangekomen. — *La France* verzekert dat de nota, door Frankrijk aan het kabinet van Turijn gezonden, het uitgangspunt zou zijn van nieuwe onderhandelingen betreffende de romeinsche kwestie, terwijl de bekende circulaire van den heer Durando ten deze geheel geïgnoreerd zou zijn.

De heer de Sartiges zal zich in de laatste helft dezer maand naar Turijn begeven.

De heer Drouyn de Lhuys heeft gisteren den heer Odo Russell, Engelsch diplomatiek agent te Rome, bij zich ontvangen. De heer Russell begeeft zich van hier naar Rome.

MADRID, 3 November. Door Brazilië is aan Spanje acht millioen betaald, welke som laatstgenoemde Staat van den eerstgenoemden te vorderen had.

SHANGHAE, 19 Sept. De Taipings zijn op nieuw uit de omstreken dezer stad terug getrokken, waardoor het hier in den omtrent thans rustig is.

De mahomedaansche opstandelingen hebben zich meester gemaakt van Shensi en 25 omliggende plaatsen; zij hebben daar overal de mandarijnen omgebracht en alle sporen van het keizerlijk gezag vernietigd. Omrent de bewegingen der keizerlijke troepen, die uitgezonden waren om den opstand te bedwingen, is niets bekend.

MUNCHEN, 3 Nov. De *Bayerische Ztg.* zegt in een hoofdartikel, dat alle berichten betreffende de komst van eene nieuwe dynastie op den griekschon troon onjuist zijn. Het blad doet uitkomen dat de proklamatie van het voorloopig bewind alleen Koning Otto en zijne gemalin van den troon vervallen verklaart. Van de beijersche dynastie zelve is geen sprake.

BAZEL, 3 Nov. De uitslag van de stemming op het platteland over de door de konstituerende vergadering ontworpen konstitutie, is bekend gemaakt. Het ontwerp is verworpen met 3738 tegen 3581 stemmen. In het kanton is het rustig.

TURIJN, 3 Nov. Volgens de *Discussioni* heeft er den 1^{en} dezer op de oostenrijksche grenzen aan den rechteroever van de Po eene ontmoeting plaats gehad tusschen Italiaansche karabiniërs en Oostenrijksche soldaten. De eersten hebben op de Oostenrijkers geschoten, nadat eenige slagen wederzijds gewisseld zijn, zonder dat hierbij de grenzen werden geëerbiedigd. Een wach van het Oostenrijksche toekantoor is op Italiaansch grondgebied gearresteerd en de Oostenrijkers waren genoodzaakt de wijk te nemen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 2 Nov. De heer von Bismarck Schönhausen heeft deze stad verlaten, na aan den Keizer zijn geloofsbrieven overhandigd te hebben. Een correspondentie zegt, dat hoewel deze pruisische staatsman in de beste verstandhouding met den franschen minister van Buitel. Zaken is, hij zich evenwel met hem niet volkomen verstaan heeft, uithoofde der denkbeelden van dien zaakgelastigde, zeer konservatief voor Pruisen, zeer revolutionair zijn ten aanzien van het binnenland, terwijl de heer Drouyn de Lhuys integendeel, zonder van den naam van liberaal afstand te doen, ten aanzien van het buitenland zeer konservatief is.

— Een reiziger verhaalt dat, in den spoortrein van Troyes in het gezelschap van twee Engelschen zijnde, hij dezen gedurende den ganschen rid uit het portier traktaatjes en andere boekjes zag werpen. Aan een station gekomen raapte hij eenige dier boekjes op en vond dat het

verschillende uittreksels uit den bijbel en den engelschen katechismus waren. De berigtgever zegt dat deze boeke waarschijnlijk voorgenomen hadden vliogend Frankrijk te bekeeren.

— Te St Cloud is, in weerwil van den feestdag van Allerheiligen en uithoofde der gewichtige tijdingen uit Griekenland een ministerraad gehouden. Van den franschen zaakgelastigde te Athene was een dépêche ontvangen, waarin een zeer aandoenlijk tooneel wordt opgehangen van het afscheid tusschen het korps diplomatiek en de Koninklijke familie. Koningin Amalie weede. Deze revolutie is helaas, zegt een correspondent, door buitensporigheden bezoedeld, die echter tot hertoe zonder bloedige tooneelen zijn gebleven. Toen Koning Otto in den Pireus aankwam en met hem daar ruw met zijn te Athene afgekondigde afstand bekend maakte, eischte hij met aandrang de staat van beschuldiging te worden gesteld en bood aan te bewijzen dat hij niets tegen de konstitutie had bedreven, voorts eischende dat dit voorstel zijn naam naar Athene zou worden getelegrafeerd. Een kapitein der kavalerie, na den Koning de gebeurtenissen, waarvan Zijn Majesteit het offer was, te hebben medegedeeld, had zich geest de verklaring van den Koning over te seinen, maar hij kon bij de beambten van den telegraaf in zijn zending niet slagen en werd door hen beleedigd en afgewezen; eindelijk in het geveel door een bajonet getroffen, zon hij, zoo gezegd wordt, den volgenden dag overleden zijn.

Het grieksche gezantschap te Parijs poogt nu de erkenning, door het fransche goevernement, van het voorloopig bestuur te erlangen.

— Den 24^{en} Okt. is door Koning Otto ter reede van Salamis eene proklamatie uitgevaardigd van dezen inhoud:

"Hellenen!

"In de overtuiging dat na de bedroevende gebeurtenissen, die laatstelijk in eenige deelen des rijks en vooral in de hoofdstad plaats hebben gegrepen, mijne aanwezigheid in Griekenland op het tegenwoordige oogenblik deszelfs inwoners in bloedige en bezwaarlijk op te lossen verwickelingen zou storten, ben ik tot het besluit gekomen om mij voor het tegenwoordige te verwijderen uit het land, waaraan ik steeds liefde toegedragen heb en nog toedraag, en tot bevordering van welks welvaart ik gedurende een tijdvak van bijkans dertig jaren geen moeite noch inspanning heb geschroomd.

"Afkeerig van alle pralerij had ik alleen Griekenland waarachtige belangen in het oog, terwijl ik aan de stoffelijke en zedelijke ontwikkeling alle aanmoediging verleende, en inzonderheid trachtte te bewerken dat het land de tegelijke recht-wedervoor."

"Zoo dikwerf het politieke vergrijpen tegen mijne persoon betrof, heb ik mij telkens door grenzenlooz zachtmoedigheid laten leiden en het vergeten van het gebeurde tot regel genomen.

"Terwijl ik nu naar het land, dat voor mij doer geboorte het vaderland is, terugkeer, gevoel ik innig droefheid bij de gedachte aan de ontbeuten, waarmede het mij dierbare Griekenland ten gevolge van de werking, die de loop der zaken heeft genomen, thans wordt bedreigd.

"Ik bid den barmhartigen God, dat Hij steeds in genade het oog op Griekenlands lot gevestigd houde."

— In eene correspondentie wordt berigt dat de Koningin van Napels niet alleen het klooster te Augsburg dezer dagen verlaten, maar reeds de reis naar Rome aangenomen heeft. H. M. reist onder den naam van mevr. de Vytlembech en bevond zich, volgens die correspondentie, jl. Woensdag te Marseille, waar zij met een talrijk gevolg zich aan boord begaf van de spaansche oorlogstoomboot de *Lepanto*, welk vaartuig te harer beschikking was gesteld.

ENGELAND.

LONDEN, 2 Nov. Zoo als men weet heeft de Garibaldi-vereeniging alhier voor eenige dagen een schriftje aan lord Russell gerigt, het verzoek inhoudende om uit al zijne magt mede te werken aan de terugroeping der fransche troepen uit Rome. De bladen maken thans een brief van lord Russell aan het bestuur dier vereeniging openbaar, waarin gezegd wordt, dat het eenig middel om die terugroeping te verkrijgen, bestaat in vriendschappelijke vertoogen aan de regering van Keizer Napoleon, die reeds dikwijls gedaan zijn, en bij elke geschikte gelegenheid herhaald zullen worden. Men zegt dat het bestuur der bewegingspartij zeer geërgerd is over dit nietsbetekenend antwoord.

— In de jaarlijksche vergadering der kerkelijke vereeniging te Hygh Wycombe, heeft de heer Disraeli een toespraak ten gunste der Staatskerk gehouden, waarbij o. a. het volgende voorkwam. "De engelsche geestelijkheid is zeer arm, en het is niet te verwonderen dat de Kerk van Engeland niet rijk is, want zij is beroofd geworden. Dit lot heeft niet alleen de Kerk van Engeland getroffen, want ook andere Kerken zijn beroofd geworden. Doch in andere landen heeft de Staat de goederen welke hij met of zonder recht aan de Kerk ontnam, ten minste ten openbare nutte of tot eer

al doel besteed. Het vermogen der Kerk van daarentegen is door despoten en tirannen hunne gunstelingen gesehonken, en heeft den geleid tot de magt van enkele familiën, die de rijkdommen en niet door hunne diensten den Staat bewezen, eene reeks van geslachten van de regeringsmagt en de hooge ambten hebben gemaakt." De heer Disraeli zeide verder dat zelfs van Bedford, een hoofderfgenaam van de Katholieke Kerk van Engeland de waarheid van dit erkende, en het te wenschen ware dat de adel gedeelte van de goederen, waarvan hunne voorvaders deze wijze in het bezit gekomen zijn, afstond tot steuning van de slecht bezoldigde anglikaansche bisschoppen.

Men zegt dat Mgr Howard, thans te Londen, een missie naar Goa belast is. Een korrespondent schrijft bij deze gelegenheid dat hoe onaangenaam naar den gewonen regel der engelsche politiek de afschaffing van den aartsbisschop van Goa voor den goeroen-gouverneur moet zijn, de regering steeds partij gekozen voor de schismatieke Portugeezen tegen de bisschoppelijke vikarissen en hun priesters, hoezeer de mees- ter de britsche onderdanen zijn.

DUITSCHLAND.

MÜNCHEN, 1 Nov. Volgens de ingediende rekening over de inkomsten bedragen 7,564,123, de uitgaven 2,857 fl., zoodat een batig saldo aanwezig is van 4,707 fl.

BERLIJN, 2 Nov. Volgens de *Kreuzzeitung* zal aan van die ambtenaren, die leden van de Tweede Kamer zijn, gevegd worden, dat zij op hunne kosten de waarneming van hun post, gedurende de zitting, moeten zorgen. De konstitutie bepaalt, dat ambtenaren, tot leden der volksvertegenwoordiging gekozen zijnde, niet behoeven te vragen of zij een mandaat aannemen; op bovengenoemde wijze zou het echter aannemen moeilijker, zoo niet onmogelijk zijn leden der Kamer te worden.

De Koning en Koningin van Griekenland zijn te München, vergezeld van den groothertog van Saksen, aangekomen, en door den Koning aan het koninklijk verwelkomd. Koning Otto en zijne gemalin dragen grieksch kostuum; hun gevolg bestond uit negen personen.

Men wil weten dat de regering ten gevolge van de afwijking van het handelskongres te München, van de ministerie wijziging in Frankrijk en andere omstandigheden is, om te onderhandelen over eene verbinding van Oostenrijk tot het Tolverbond.

De *Schlesische Zeitung* deelt mede, dat weder een lid van het Huis der Afgevaardigden, naar Gumbrecht een stadje aan het uiterste oostelijke einde van de Oost-Pruisische provincie is verplaatst. Het hier bedoelde lid is de heer Bockum-Dolfs, een steun-der liberalen partij moet genoemd worden.

Zoodat men weet zijn omlaags in Frankrijk eenige Italianen in hechtenis genomen, die als politie-agenten verplaatst, den schouwburg te St-Cloud hadden weten binnen te komen. Na dien tijd zien de fransche beampten aan de grenzen alle Italianen voor vernemde Orsini's aan en is het hen zeer moeilijk Frankrijk binnen te komen. Zoodat men in de bladen dat zekere Guiseppe Nagy onder en paardenkooper te Turijn, in werwil dat de papieren in orde waren, overal aan de grenzen afgevoerd is. Hij kwam den 19de dezer maand te Forbach, doch vond den toegang tot Frankrijk gesloten, of zijn pas zes dagen vroeger door den franschen koning te Berlijn geveerd was.

Naar Saarbrücken teruggekeerd zijnde vervoegde hij den onderprefekt, die hem te kennen gaf, dat hij zonder tussenkomst van den piemonteeschen koning, te Parijs onmogelijk Frankrijk binnen kon komen, wjl voor eenige dagen door een Italiaan een poging op het leven van Napoleon was beproefd. De heer Nagy was alzoo verplicht naar Duitschland terug te keeren, en heeft nu in de *Saarbrucker Ztg.* dit feit bekendgemaakt, er bij voegende dat hij als paardenkooper geheel Europa handel drijft, en als voormalig koninklijk kavallerie-officier zich dergelijke behandeling niet laten welgevalen.

ITALIË.

ROME, 31 Okt. De bevelhebber van het fransche leger heeft een paal opgericht ter plaats die thans de pauselijke grens wordt genoemd, ten einde de inkomsten der Piemontezzen, welke in de provincie Orviëto te beletten. Deze fransche officier, zegt de berichtiging, heeft nithoofde zijner zending zeer loffelijk kunnen handelen, maar de pauselijke minister van Oorlog heeft, naar men verneemt, desniettemin een kapitein-generaal met een maand arrest gestraft, die bij de plaatsing van dien paal tegenwoordig was, aangezien de pauselijke regering geen andere grenzen erkent dan die van de Kerkelijke Staten, welke den Paus ontroofd zijn.

TURIJN, 1 Nov. Ofshoon de officiële bladen voortdurend gezegd hebben dat de regering in het tekort van het loopende en volgende dienstjaar zou kunnen voorzien, zonder eene nieuwe leening te sluiten, verneemt men thans dat het kabinet, na te vergeefs alle middelen om daartoe te geraken beproefd te hebben, zich genoodzaakt ziet om nog dit jaar eene leening van niet minder dan 500 miljoen franken te sluiten, hoe gevaarlijk deze operatie in de tegenwoordige omstandigheden ook moge zijn. Men vrees echter algemeen dat die leening niet op eenigzins voordeelige voorwaarden tot stand zal kunnen komen.

— Uit Napels meldt men dat het monster-proces van Caramanico afgelopen is. 30 van de 107 beschuldigen werden vrijgesproken. Een werd ter dood, 45 van 10—30jarigen dwangarbeid, 11 andere van 5—12jarige gevangenisstraf en de overigen tot geringere straffen veroordeeld. Men moet hierbij echter wel in aanmerking nemen, dat allen zich reeds twee jaren in voorloopig arrest bevonden. De aanleiding tot dit monster-proces was de volgende: Op den 21 Oktober 1860 kwam, even als in alle overige napolitaansche steden, de bevolking op, ten einde aan de koninklijke diktoriaal vastgestelde vrije volksstemming, tot de verkiezing van een regeringshoofd deel te nemen. Zoo als men weet had het voorloopig bestuur in schijn bekend doen maken, dat de bevolking van het koninkrijk Napels zelve zou beslissen, wie voortaan over de Beide-Siciliën den scepter zou voeren. Toen nu te Caramanico de stemopneming onder leiding van piemonteesche beampten voor goed aan den gang was, trad eensklaps een kolossale boer voor den president van het komitee, vragende waar de stembus voor Frans II was. De president antwoordde dat men er die niet op na hield; doch de boer herhaalde kort weg dat hij voor niemand dan voor Frans II wilde stemmen. Hierdoor ontstond eene vrij hevige woordenwisseling, toen eensklaps eene groote menigte volks onder den kreet van "leve Frans II" het plein bestormde en de nationale garde, welke bij de stemopneming de wacht hield, verjoeg. Nog dezelfde dag werden de Piemontezzen uit de stad verdreven en deze door de koninklijken in naam van Frans II weder in bezit genomen. De Napolitanen die op zulk eene luidruchtige wijze van hunne vrije stemming gebruik maakten, moesten hiervoor duur boeten. Na weinige dagen rukte een legerafdeeling de stad binnen en er had een langdurig en bloedig gevecht plaats, waarbij zij die thans veroordeeld zijn, met nog een honderdtal anderen in hechtenis genomen werden.

— Een circulaire van den prefekt van Avellino bevelde de inhechtenisneming van al de verwanten der reaktionairen, mannen, vrouwen en kinderen tot in den derden graad, om hen gevangen te houden tot zij de plaats hebben bekend, waar hun vaders, zonen of broeders zich ophouden. Aan al de landlieden wordt bevolen de deuren en vensters hunner woningen dicht te metselen en met hun huisraad, levensmiddelen en kudde in de dorpen verblijf te nemen, die niet te verlaten, zelfs niet om de akkers te bebouwen, zonder verlof van de overheid, die hun de plaats zal aanwijzen, waar heen zij zich mogen begeven. Zij mogen niet meer voedsel naar het veld medenemen dan voor één maaltijd, en het graan dat zij zaaijen moeten zij met een groote hoeveelheid kalk vermengen — tegen in een gedeelte van het land onuitvoerbaar is — om aan de bandieten elk middel om zich te voeden te ontnemen. Al deze verordeningen zijn gegeven met bedreiging van zware straffen, en de overtreders er van zullen als medeplichtigen van de bandieten beschouwd en als zoodanig behandeld worden.

— Het wordt nu van alle zijden bevestigd, dat de italiaansche bewegingspartij in de grieksche revolutie grootelijks de hand heeft gehad, en dat zij veel moeite doet om daaraan eene met hare eigene belangen strookende rigting te geven. Doch die partij bestaat uit twee onderscheidene deelen; het eene bevat de heetste revolutionairen; het andere wenscht aan de beweging geen deel te nemen, zoodat zij te weten kan de zaken derwijze te leiden, dat de kroon opgedragen worde aan eenen prins uit het Huis van Savoye. Men gelooft echter vrij algemeen dat juist die verdeeldheid bij de revolutionaire partijen oorzaak zal zijn dat er voor Piemont weinig voordeel in Griekenland te behalen zal zijn.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 4 November.

BEVALLEN (31 Okt.): N. Visser, geb. van den Berg, Z. — (1 Nov.): J. M. J. Heyne, geb. van den Kieboom, D. OVERLEDEN (28 Okt.): D. de Jong, geb. Plomp, 62 j. — (1 Nov.): C. T. Zambusch, geb. Heyligenberg, 38 j.

24ste Staats-Loterij. (Prijzen van f 1000 en daarboven. 2de Klasse, 2de Lijst: N° 16431 / 5000, N° 48 / 1500, N° 1619 en 17689 ieder f 1000.

PRIJS-COURANT DER EFFENEN.

		3 NOV. 4 1/2 pCt.		gebl.	
Amsterdam, Thesaurie.	3 1/2 pCt.	86 1/2	a		
Nederl. Bank	4				
Nederl. Werkel. Schuld.	2 1/2	63 1/2		63 1/2	
Dito Dito	3	75 1/2			
Dito Dito	4	98 1/2		98 1/2	
Oost-Indische Leening	4	97 1/2			
Amortisatie-Syndikaat	3 1/2				
Handelmaats. op rescontre.		139 1/2		139 1/2	139 1/2
Dito à kontant	4 1/2				
Dito Leening 1858	4	100 1/2			
Aand. Holl. Spoorweg.					
Leening idem	4 1/2				
Rijn idem	4 1/2				
Dito 2de Leening	4 1/2				
België, Cert. Adm. Belg. Bk.	2 1/2				
Dito bij Rothschild	2 1/2				
Frankrijk, Certifikaten	3				
Spanje, Obligatiën	3	45 1/2		45 1/2	
Dito	3	53 1/2			
Dito Binnenlandsch	3	49		49 1/2	49
Amortisable-Schuld.		22		22 1/2	
Bewijzen Compens.					
Portugal, Obligatiën	3	45 1/2		45 1/2	45 1/2
Dito 1856/1860	3	44 1/2		44 1/2	44 1/2
Dito 1862	3	44 1/2		44 1/2	
Rusland, Obl. bij Hope & Co.	5	100 1/2			
Dito dito 1828/29	5	100 1/2			
Certif. dito 1831/33	5				
Dito dito 1840	4	74 1/2			
Dito Orig. 2 ^e , 3 ^e en 4 ^e Leen.	4	75			
Dito dito 5 ^e	4				
Dito 5de Serie	5	82 1/2		82 1/2	82 1/2
Dito 1855, 6de Serie	5	90 1/2		90 1/2	90 1/2
Dito Adm. te Hamburg	5				
Dito te Londen	5				
Dito dito	4 1/2				
Dito dito	3	58 1/2		58 1/2	
Dito bij Hope 1860	4 1/2	89 1/2		89 1/2	89 1/2
Dito Leening 1862	5	90 1/2			
Inschrijv. in Assign.	6				
Certifikaten van dito	6				
Spoorweg-Aktiën	5	195 1/2		196	195 1/2
Hypotheek	4 1/2	77 1/2			
Polen, Aandeelen 1835 fl.	00	166			
Obligatiën	4 pCt.	79			
Pruissen, Obligatiën	4 1/2				
Dito 1839	5	103 1/2		103 1/2	
Aandeelen 1854	3 1/2				
Oostenrijk, Obl. bij Goll & Co.	5				
Dito dito	4	47 1/2			
Dito Metalliek	5	53 1/2		53 1/2	53 1/2
Dito dito	2 1/2	27 1/2		27 1/2	27 1/2
Dito Rente Amst.	5	75 1/2		75 1/2	75 1/2
Dito Nationale 1854	5	61 1/2		62 1/2	62 1/2
Weener Bank-Aktiën	f	741		742	
Dito Aand. fl. 250, 1839		325			
Dito dito " 250, 1854	4 pCt.				
Fr. Oost. Spw. Obl. bij Hope	3	128 1/2		129	
Beijeren, Spoorw. Aandeelen.					
Napels, Cert. bij Lam. & B.	5				
Dito bij Rothschild	5				
Denemarken, Oblig. te Londen	3				
Braz. Geldl. 1824 van f 100	5	99 1/2			
Dito 1839 " f 100	5				
Dito 1848 " f 100	5				
Dito 1852/1860	4 1/2	91 1/2			
Sardinië	5				
Peru, Geldleening 1854	4 1/2				
Dito Fransche	4 1/2				
Ecuador, Oblig. 1855	1				
Venezuela, Obligatiën	3	27 1/2		27 1/2	
Dito	1 1/2	13 1/2			
Grenada, Obligatiën	4 1/2	17 1/2		17 1/2	17 1/2
Dito Uitgestelde	1 1/2	6 1/2		7	6 1/2
Mexiko, Obligatiën	3	31 1/2		31 1/2	31 1/2
Nrd. Amer. Ph. Hope & Co. Lr. A. f.					
Dito dito " B.					
Dito bij Rothschild	6 pCt.				
Illinois Spoorweg-Aandeelen.					
Dito Oblig. Constr. Bons.	7				
Galvest. Spoorweg Oblig.	8				
Louisiana	5				
Griekenland, Obl. geldl. 1825	5	13 1/2		13 1/2	13 1/2

Loten 1860 24, 25, 4 pCt. Holl. Spoor 96 1/2, Rijnsharen —, 4 pCt. Russ. Spoor —, Poolse Spoorweg-Oblig. —, 2 pCt. Gren. 26 1/2, 27, Gest. 10 1/2, 11, 10 1/2, 1 pCt. Gest. 6 1/2, 1 1/2, Galveston stellen —, Italië —, Kanaal Noordzee —, B. Grieken 18 1/2, 1/2, 1/2.

Van binnenlandsche fondsen was de variatie van weinig belang. De buitenlandsche waren in zeer levendigen handel, waarvan voornamelijk grieken en grenadasche zeer willig waren. Oostenrijksche aanvankelijk iets flauwer geneigd, zijn echter ten slotte weder iets verbeterd. Spaansche en portugeesche onveranderd.

Doers van het Geld: Beleening 4 pCt., Prolongatie 4 1/2, 5, 4 1/2 pCt., Diskonto 4 pCt.

VOORLOOPIG BERICHT DER BEURS

van 4 November tot 3 1/2 ure.

Nederl. Werkel. Schuld à 2 1/2 pc 63 1/2, Aand. Handel-Maatsch. —, Spanje, Binnenl. 3 pc. 49 1/2, Rusl., Oblig. bij Hope en Co. 5 pc. 101 1/2, Cert. 1855, 6de serie 5 pc. 90 1/2, Oostenrijk, Met. 5 pc. 54, dito 2 1/2 pc. 27 1/2, dito Rente Amst. 5 pc. 75 1/2, dito Nationale 1854 5 pc. 62 1/2.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 3 Nov. België 2 1/2 pc. 60.25p; 4 1/2 pc. 99.90p; Metal. 56.90p; Nation. 66.—p; Spanje 2 pc. 44.75p; 3 pc. 49.—.

AKIJS, 3 Nov. 3 pc. Rente 71.10, 4 1/2 pc. id. 98.—

